

Még sok víz fog lefolyni a Dunán, mire lebontásra kerül az Orczy-ház

A tervek elkészültek, de nincs pénz az építkezésre — A kereskedőknek és lakóknak nem mondanak fel — Üzlet-ház épül az építkezés alatt a Károly-köruton — Egy darab régi romantikus Pest szünik meg az Orczy-házzal örökre

Három évvel ezelőtt ítélték először halálra a híres régi, két uccára vezető három udvarral bíró, kétemeletes Orczy-házat a Károly köruton a Király ucca sarkán, szemben a házonlóan régi Károly kaszárnyával, a mai városházzal, akkor, amikor tervpályázatot írtak ki a helyébe építendő új nagy palotára. Most ítélték másodszer halálra, amikor elkészültek a tervek és megvált a bíróság bizottság döntése. Vajon hány-szor fogják még halálra ítélni, amíg megcsendül a bontómunkások csákányának kegyetlen zaja, az ódon épület falain? Ugy látják, már nem lehet megmenteni ezt a régi pesti romantikát, amelyhez oly sok, még élő ember gyermekkorának emlékei fűződnek. Mert, ez a 135 éves épület, igen sok még ma élő embernek volt születési helye, akik most könnyes szemmel gondolnak vissza gyermekkorukra, amikor ott játszottak a hatalmas épülettömb vég nélküli folyosóin és ott futkároztak a hatalmas udvarokon a sok kocsis, lókereskedő, ágáló iparos, fuvaros és ügynök lábaj között, akik mind megfordultak az épületben. Mert egy kis város volt hajdan az Orczy-ház a régi Pest szívében.

Orczy Lőrinc báró építtette 135 évvel ezelőtt ezt a méreteiben még ma is hatalmas épületet, amelynek már 1831-ben, a régi elszárgult irások tanúsága szerint, 281 lakója volt. A báró, amellet, hogy szép verseket írt, igen élelmes ember volt s így korán rájött arra, hogy azoknak a vidéki kereskedőknek, főleg üzletes zsidóknak, akik a régi híres pesti vásárokat látogatják, hajlék kell, ahol magukat és portékájukat a vásár tartamára elraktározhatják. Így lett a vásárosak fészke az Orczy-ház:

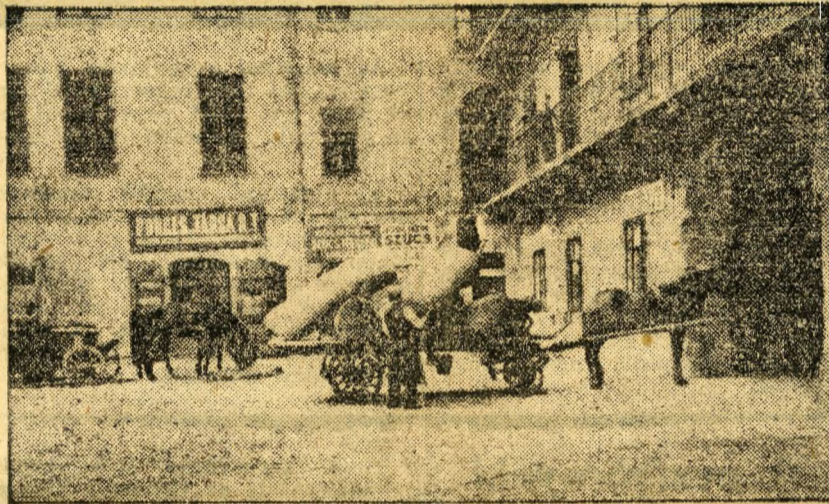
az első tömegszállás,

bércaszárnya Pesten. Az idők folyamán, a következő Orczy, a XIX. század huszas éveiben még egy emeletet huzatott az immár kétemeletes hatalmas épületre, és az udvaron tágas raktárt építtett. Később nemcsak lakások, üzletek és raktárak voltak a házban, hanem volt itt két zsidó templom és egy rituális fürdő is. Itt lakott a zsidó rabbi, a kántor, és az egyházi is. Volt a háznak egy híres vendéglője és kávéháza. Az a hi-

res kávéház, amelyben nagyrészt csak kaftános kereskedők fordultak meg. A vásárosok is ide tértek be villásreggelire és itt verték le cipőjükről az országutak porát.

Híres hely volt az Orczy-kávéház.

Az akkori idők ügynökei, főleg a pamut- és szőrfeldolgozó szakmákból, itt beszéltek meg az üzletet s innen indultak el végigjárni a városot üzlet reményében s ide érkeztek vissza. Nem is ment akkoriban pesti ügynökszámba az, aki legalább egyszer egy nap meg nem fordult az Orczy kávéházban. Akinek a bíróságon volt dolga, mielőtt a törvény elé lépett volna, innen vitt magával két szavahihető tanút, mert az Orczy-kávéházban volt a tanu-

Egy romantikus, ódon sarok az Orczy-ház udvarán, a jellegzetes gyapjúbálás kocsikkal.

borze is. Ott készült a zsidó konyha legpompásabb eledele a sólet és a kugli nevű tészta. Délutánonként Király ucca és környéke lepte el az Orczy kávéházat, hogy egy csésze fekete kávé mellett néhány parti kalabriással üzze el napi gondjait. Nemesak az Országútról (a régi Károly körutat így hívták) és nem csak a Király uccából, hanem a Két Szereszen uccából a Három-Dob és Két-kakas, valamint a Holló uccából is jöttek vendégek a kávéházba.

A kávéház és vendéglő most is megvan az udvarban s még ma is

Nyári FRIEDMANN VÁSÁR július 15-ig

Meghívom a nagyérdemű közönséget, mint az előző évben, úgy az idén is, hogy poton áron vásárolhasson dusan felhalmozott rakáramban.

Minden vevőmnek szép nagy színes léggömböt adok.

A leszállított árakból néhány példát itt bemutatok:

Mintás baltiszt és grenadin	— P —	58	Fürdőköpeny frontiról	150 széles, férfi és női P	16.90
Bélon szép mintákban	— P —	67	Frontirkeleme	férfi és női kabátira P	6.90
Sima műselyem minden színben, ruhára	— P —	1.15	Crape de Chine	nehéz minőség, minden színben P	4.50
Mintás műselyem divatos minták P	— P —	1.35	Georgette	minden színben — P	5.38
Fehérműselyem	— P —	5	Burett	férfi és női ruhára — P	1.45
Szeles erős lapodó	— P —	1.55	Panama	minden divatszínben — P	1.58

Postai megrendelést utánvétellel azonnal szállítok.

FRIEDMANN FARKAS VII. Király-u. 11

látni hosszú kaftános és nagy szakállu jidisz-német nyelven beszélő zsidókat a kávéházban ülni és az udvaron sétálni. Az udvar azóta sem sokat változott. A nagy gyapjúbálás kocsik ma is sűrűn fordulnak meg az udvarban, de néha új idők jeleként, autó istülköl a falak között. Még most is sok az iparos és főleg a kő és sárkófáragó mester az udvar egy-egy elrejtettebb sarkában. A folyosókon még ma is hallani a

az iparosok, kereskedők és lakók, behurcolkodhassanak. Ezt különben már 1927-ben, amikor a tervpályázatokra a versenyt kiírtuk, írásban tudattuk a lakókkal. Hiszen a mi érdekünk is, hogy 70-80 éves lakókat, boltosokat, kereskedőket megtartsuk magunknak a jövőben is. Ezért nincs aggodalomra ok.
dr. h. d.

Föbelötte magát és meghalt Kármán Mór tőzsdebizománnyos

A Hoover-hossz áldozata az ismert pesti tőzsdés

A Petőfi Sándor ucca 14. számú házában lévő lakásán föbelötte magát Kármán Mór 50 éves tőzsdebizománnyos. Kármán szombaton délelőtt 10 óra tájban letelefonált lakásából a házában lakó sógora, Friedmann Ignác fehérműkereskedésébe, hogy küldjék fel feleségét, aki az üzletben tartózkodik. Kármáné mit sem sejtve, gyanútlanul indult fel a lakásba, a lépcsőházban azonban megdöbbenve állt meg: lakásuk felől revolverdörrenés hallaszott. Ijedten rohant a lakásba, végigszaladt az előszobán, belökte a dolgozószoba ajtaját és

a padlón véres fejjel elnyulva találta férjét.

Az idős tőzsdebizománnyos, nagykaliberű katonai Frommer-pisztollyal föbelötte magát, a revolvergolyó a jobbhalántékon hatolt be, átfurta az agyat és a balhalántékon jött ki. Életveszélyes állapotban szállították a mentők a Rókusba, ahol délután kiszendetett.

Kármán Mór öngyilkossága nagy megdöbbenést keltett a tőzsdén, ahol mindenki ismerte. Ugynevezett kontremin-játékos volt az öngyilkos tőzsdés, aki arra spekulált, hogy az értékpapírok árai esni fognak. Ehellett Hoover amerikai elnök Németországnak adott fizetési haladéka következtében az árfolyamok emelkedtek a tőzsdén és Kármán nagy veszteségek érték. Ismerősei ennek tulajdonítják öngyilkosságát.

MODIANO

LOSPORT

(—) A vasárnapi és hétfői lövőversenyek. Vasárnap és hétfőn is lesznek lövőversenyek a budapesti pályán. A két napon jobb esélyű lovak a következők: Vasárnap: I. Szittvavér, First Start. — II. Cseleptak, Pusztá. — III. Thank you, Benvenuto. — IV. Dedication, Diadul. — V. Csítr, Fasista. — VI. Baccardi, Fogas. — Hétfő: I. Vén legény, Peking. — II. Finom, Mala Hari. — III. Rapallo, Hortobágy. — IV. Vindebona, Pervesztes. — V. Hirtsch-identitás, Módos. — VI. Harangvirág, Forgatag.

Czília Néparéna Városliget (volt Baro-káld) Fel. 155. 77. Naponta délután 3 óráig este 11-ig folyik Olajos előadások világvárosi műsorral. Belépődíj 40 fillérről 1.60-ig. Utalványok érvényesek.

Amire még nem volt példa az országban

A pesti ucca július 1-től új színben lesz gazdagabb. — egy eddig még soha nem látott jelvény vonja majd magára mindenütt a járókelők figyelmét. Ezuttal nem politikáról van szó, az új embléma, amely a pesti boltok cégtábláin és kirakataiban lesz látható — a vásárló közönséghez szól: jelenti a „Sas Áruház” egyesült kereskedők szövetezte megalakulását és ezzel egyidőben azt is, hogy a pesti közönség egy olyan új beszerzési forrással lett gazdagabb, amely száz százalékosan az ő érdekeit szolgálja. Negyven érdekes, régi pesti kereskedő állt most össze, hogy frontot foglaljanak a gazdasági válsággal szemben és döntő rohamukban rést üssenek a drágaság kínai falán — a pesti közönség javára. Negyven jónévű, régi pesti kereskedő nemcsak tömegben jelent erőt, hanem — természetesen pénzben is. A Sas Áruház ílymódon előálló nagy tőkéje jelenti tehát azt is a vásárló közönség számára, hogy az új egyesülés, éppen, mert nagytömeget áru vásárol egyszerre, olyan olcsó árakat diktálhat, amelyenre eddig példa még nem volt. A július

1-én megnyíló új áruház, hogy a kereskedő és a vevő között létesülő viszonyt még intenzívebbé, még vonzóbbá tegye — érdekes, eddig még soha nem hallott amerikai izü meglepetéssel kedveskedik a vásárló közönségnek. Elhatározta ugyanis, hogy a vevők között ajándékozási akciója során több ezer pengő értékben elsőrangú, komplett ebédlő- és hálószoba-butort, világhírű Philips rádiókészüléket, varrógépet és sok más értékes tárgyat oszt szét. Mivel a törvény a sorsolást tiltja, az ajándékozási akció díjait közéleti előkelőségekből összeállított zsűri ítéli oda a vevőközönség tagjainak. A vásárlás alkalmával minden vevő egy számozott részvételi jegyet kap, így tehát az értékes díjakban jelentkező ajándékozási akcióban mindenki egyforma eséllyel indul. A „Sas Áruház” egyesült kereskedők szövetezte megalakulása óriási eseménye a magyar közgazdasági életnek és a magyar kereskedelmi világnak — igen fontos azonban a közönség szempontjából is. Figyelje meg a keddi lapokban a Sas Áruház hírdetéseit.